

עין משפט
גזר מצוה

בז א מיי פ"ד מהל' דואת וממרת נפש הל' ג:
בז ב ג מיי פ"ג מהל' גניבה הל' ו:
בז ד מיי פ"ב שם הל' י:
ל ה מיי פ"ג שם ה"ג:

מוסף רש"י

על משענתו. מתרגמין על צורייא, שנמרפא לגמרי ונשען על כח (סנהדרין עח:). וכי תעלה על דעתך שזה מזהלך בשוק ב', למה לי לממר ונקא המכה ממיתה (שם). שחובשין אותו. אם אמדוהו למיתה חוששין אם המכה שלג יכרת עד שנראה אם ימות אם לאו, להכי אתי ונקא המכה, דמשמע לכשיקום ונקא, מכלל דעד השתא חבוש הוא (שם). דאמר לוקה ומשלבם. בתוספת מכות (ד' מעידים חט בפלוגי מחייב לחבירו מאמים זו ומנאלו זוממין, לוקין ומשלמין שלא השם המביאן לדי מכות מביאן לדי תשלומין (ב"ק עא.). וכי זה חוטא וזה מתחייב. וכי שלח חוטא ושולח מתחייב בתשלומי ד' זה, והא ק"ל דאין שלח לדבר עבירה (ב"ק עא.). מה מכירה על ידי אחר. אינה מתקיימת אלא על ידי אחר, הגג מוכר והלוקח לוקח, אף טביחה על ידי אחר. אפילו טבחה שלח מתחייב הגג בתשלומי ד' וה' (קדושין מג.).

לג:

וּדְלָמָא מַלְקוֹת חמור. הוה מלי לשנויי מסתברא מיתה חמורה שכן ניתנה לאנשי עיר הנידחת כדאמר' בפ"ד מיתות (סנהדרין ג.): **אִילָמָרִי** נגדוה לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וְעֻזְרִיָּה הוּוּ פִלְחִי **לְצַלְמָא**. תימה מנא לן (א) דהא אמר' את ר"ע אמר כל ימי הייתי מנטער על פסוק זה אימתי יבא לידי ואקיימנו בכל נפשך אלאמא משמע דבכל נפשך מיירי אפי' היו מייסרין את האדם ציטורין קשין דומיא דר' עקיבא שהיו מסרקין שצרו צמסקין בחלן וכ"ש לנגודי ואור"ת דאותו גלס לא היה עבודת כוכבים ממש אלא היה עשוי לכבוד המלך ואעפ"כ היה צו קידוש השם ולכן מסרו עזמן למיתה והיינו דכתיב (דניאל ג) לאלהלך לית אן פלחין ווללס דבזא די אקיימת לא נסגוד משמע שהללס לא היה מופס באלהות ומיהו פלחו לללמא משמע שהללס היה עבודת כוכבים מדקאמר פלחו :‏

דְּלָמָא בשוגג ונקא מגלות.

תימה לר"י היכי שייך גלות אם מת אחר שחזשוהו צ' או שלשה ימים הא אמרינן צמי שאחזו (גיטין ע: ושם) שחט צו שנים או רוב שנים הרי זה אינו גולה דחיישין שמא הרוח בלגלתו וטעמא דגבי גלות אשכחן מילי טובא דפטור כגון דרך עליה דגבי מיתה אין חילוק בין דרך עליה לדרך ירידה הכי נמי גבי גלות צעינן שימות מיד דכתיב ויפל עליו וימות משמע מיד ואע"ג דגבי מיתה נמי כתיב מכה איש ומת וי"ל דמתהרת לה צביהא דשישא דלא חיישין שמא הרוח בלגלתו כדאמרין התם אי נמי דוקא בשחט צו רוב שנים חיישין שמא הרוח בלגלתו דבקל הרוח מבלגלו אבל בשאר חבלות אין הרוח מוזיק כל כך שיכולין לשמור יפה מבלגלו רוח לכרוך על המכה שום דבר וא"ת היכי מיתוקס קרא בשוגג הא כתיב שבת בקרא רק שבתו יתן וגו' ובשוגג לא מייחייב כדאמרין בס"פ כיצד הרגל (ב"ק כו: ושם) דמרצה מפלע תחת פלע לחייב על השוגג כמדי נזק אבל לא ד' דברים וי"ל דמשכחת לה בהוסף לו רצועה אחת דאמר בהמניח (שם לז:): דגולה ואם לא מת חייב צד' דברים ולא דמי לשאר שוגג או כגון שנכנס לחנותו של נגר (שלא) ברשות דמוכח התם לרזי פפא דשייך ציה גלות וד' דברים או נפל מן הגג צרוח מנייה דחייב צד' דברים כדאמר' בסוף כיצד הרגל (שם כז.) ומסתברא דאם מת דגולה ועוד דאפשר דהוי שוגג על המיתה ומוזי על ההצלה :‏ **גַּבֵּי** שור הנסקף וטבחו משלם תשלומי ד' וה'. מיתה דמיקשי מהכא לריש לקיש דאמר בפ' מרובה (שם עז: ושם) כל היכא דליתיה צמכירה ליתיה צביחה והכא שור הנסקל ליתיה צמכירה וי"ל דהתם

קדשים חמירי דליתנהו כלל צמכירה אבל שור הנסקל אם ימכרנו לעובד כוכבים אין תופס דמיו ולר"ם שאומר דאין שור הנסקל "נאסר מחיים ניחא: **לְאָן** משום דאא מִיחִיִּיב בו'. אע"ג דהכא אפי' ללאת ידי שמים אינו חייב דדוקא צממון הוא דאמר רבא צהשוכר את הפועלים (ב"מ סא. ושם) אתנן אסרה תורה אפי' צא על אמו דמייחייב צבא ללאת ידי שמים אבל קנס לא מייחייב אלא ע"פ צ"ד כדאמר' אשר ירשיעון אלהים פרט למרשיע עצמו מ"מ ניחא דכיון שהיה ראוי להתחייב אם לא היה מתחייב צנפשו מתחייב נמי אממון ע"י שליח כיון שאינו מתחייב צנפשו: רבי

אלו נערות פרק שלישי כתובות

נגדוה. יסורין: ולא שני לך כו'. יסורי המלכות הכאה שאין לה קצבה היא אבל מלקות יש לה קצבה ארבעים: **הניחא לרבנן דאמרי**. בסנהדרין צאלו הן הנשרפים (עט.). נתכוון להרוג את זה והרג את זה חייב והאי ונתת נפש ממש קאמר אית לן למידק ואוקמי קרא צשהתרו צו ולמילף דאע"ג דאיכא התראה יענש

ממון כשאין שם מיתה: **אלא לרבי דאמר**. התם נתכוון להרוג את זה והרג את זה אינו נהרג אלא משלם דמי האשה ליורשיה אם כן אפשר לאוקמי קרא צשלא התרו צו ומשום הכי כי אין אסון משלם דמי ולדות וכי יש אסון משלם דמי אשה אבל אחרו ציה אימא לך לוקה ואינו משלם: **מאי איכא למימר**. מהיכא מיתי חובל בחבירו לתשלומין ואף כשהתרו צו: **על משענתו**. כדמתרגמינן על צורי שצז לכווח ולאיתנו הראשון: **אלא מלמד שחוששין אוסו**. לא נאמר מקרא זה אלא ללמדך דהיכא דהכחו ולא מת ונפל למשכב יחצשו את המכה ההוא צצית האסורין עד שנראה אם יקום והמהלך בחוץ אז ונקא המכה מכלל דעד השתא לא ילא מידי צית דין אלא נחצש: ואי מייס קטלינן ליה. [כיון דלאמרת חוצשין מכלל דאי מיית נזק קטלינן ליה להאי דאי לאו לקטלנא למאי חצשין ליה: **לדבר חמור**. מיתה: **לדבר קל**. מלקות דלא יוסף דחובל ולא מת]: **ואמר רחמנא**. להיכא דלא מת דאיכא ממון ומלקות נידון צממון דכתיב(י) שבתו יתן: **ממאי** דהאי והכה איש את רעהו צצמוד קא משתעי והאי ונקא דילפינן מיניה צביחה ונקא מקטלא קאמר דתשמע מינה דאי מיית קטלינן ליה ועל כרחין צהתרו צו: **דלמא בשוגג**. משתעי ולא התרו צו וחציהה לאו לקטלא ונקא נמי לאו מקטלא אלא מגלות דערי מקלט וחציהה דילפינן מינה לגלות קאמר ומשום הכי כי נקה מגלות ישלם ממון אבל היכא דאתרו ציה אימא לך דכי לא מיית לוקה ואינו משלם: ריש לקיש מהדר אשניא דרומיא דרמינן צריש שמעתין [לא:] מתני' דמכות אדכתובות: **הא מני**. מתניתין דקתני צא על אחותו נותן קנס ר"מ היא דאמר לעיל(י) לוקה ומשלם שלא השם המביאו לדי מכות מביאו לדי תשלומין: **אפי' צמו נמי**. דמיקטיל עלה לישלם דהא לא צצירא ליה לר"מ דפטור משום דרצה מיניה ואמאי תנן מתני' (י) הצא על צמו פטור מן הקנס: **וטצה צצצת**. איכא חיוב מיתה וכן לעבודת כוכבים: **שור הנסקל**. לקמן [לד]. פריך הא לא שוה מדדי: **צטובה** על ידי אחר. הגג צוה לשלוחו לשחוט: **וכי**. שליח חוטא ושולח מתחייב קנס דארבעה וחמשה והא קיימא לן בקדושין (מג:) אין שלח לדבר עבירה:

מכירה אי אפשר אלא ע"י אחר שהלוקח לוקחו ממנו: **חסם השור**. מלי למכתב ישלם צשור: **עצד איהו לא מייחייב**. דהא מיקטיל: **לאו משום דלא מייחייב הוא**. דחיצבא רמיא עליה אלא משום דקס ליה דצברה מיניה: רבי

שמים אבל קנס לא מייחייב אלא ע"פ צ"ד כדאמר' אשר ירשיעון אלהים פרט למרשיע עצמו מ"מ ניחא דכיון שהיה ראוי להתחייב אם לא היה מתחייב צנפשו מתחייב נמי אממון ע"י שליח כיון שאינו מתחייב צנפשו: רבי

מסורת הש"ס

א) (סנהדרין עט.),
ב) [שם, ג) שם עת: [תוס'] דבי"ק פ"ט, ד) [לקמן לד: לג.],
בי"ק עא. צ"מ סא,
ד) קדושין מג. צ"ק עא. [עט.],
ו) בי"ק עא,
ז) [עירובין פג. וש"נ],
ח) [שמות כא, ט) דף לז:],
י) [לקמן לז:],
יא) [נע"ע תוס' פסחים ג: ד"ה מה ראו ותוס' ע"ז ג. ד"ה שלא, ז) רש"י מ"ז, ח) [נע"ע תוס' יצמות קכ: ד"ה אלא וד"ה חיששין ותוס' גיטין ע: ובשעועות לד. ד"ה ע"פ],

תורה אור השלם
1. אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקא המכה רק שבתו יתן ויפא ויפא:

שמות כא יט
2. כי יגב איש שור או שה וטבחו או מקרו חמישה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השוה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה גג וב' נאסר מהיום ניהא. ע"י וצחיס דף עא ע"א תוס' ד"ה (צעמוד הקודם) אפי':

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה אלמלי כו' מנא לן ועוד דהא: